

Д. І. Коваленко, В. В. Венгер

ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ: теорія та практика

1112220185

336(075)
K56

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Д. І. Коваленко, В. В. Венгер

**ФІНАНСИ,
ГРОШІ ТА КРЕДИТ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА
НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК**

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
для студентів вищих навчальних закладів*

«Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2021

УДК 334.722.8(075.8)

ББК 65.291.21я73

К 56

Гриф надано

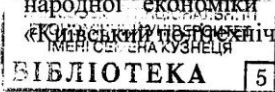
Міністерством освіти і науки, молоді та спорту
України (лист № 1/11-9812 від 18.06.2014 р.)

Рецензенти:

Т. О. Осташко — головний науковий співробітник відділу секторальних прогнозів та кон'юнктури ринків ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», член-кореспондент Національної Академії Аграрних Наук, доктор економічних наук ;

О. О. Терещенко — доктор економічних наук, професор кафедри фінансів підприємств Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана;

Б. С. Серебренніков — кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут».

785688

К 56 Коваленко Д. І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика [текст] : навч. посіб. / Д. І. Коваленко, В. В. Венгер – К. : «Центр учбової літератури», 2021. – 578 с.

ISBN 978-617-673-187-0

У посібнику викладено теоретичні та практичні аспекти щодо сутності та функцій таких категорій, як «фінанси», «гроші», «валюта», «кредит», зміст основних теорій фінансів, грошей, поняття про грошовий оборот, грошову масу, грошові потоки, грошовий, валютний, страховий та фінансовий ринки. Проаналізовано організацію грошово-кредитної, банківської, фінансової, податкової, бюджетної систем України, функціонування основ фінансових, кредитних, розрахункових і валютних відносин в умовах ринкової економіки.

Теоретичний матеріал доповнено задачами й прикладами їх розв'язання, а також тестовими питаннями до контролю знань студентів до кожної теми.

Посібник відповідає типовій програмі навчальної дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» відповідно до вимог Державного стандарту підготовки бакалаврів за напрямом 6.030504 Економіка підприємства та напрямом 6.030601 Менеджмент.

Для студентів усіх економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, аспірантів, викладачів, наукових і практичних працівників.

УДК 334.722.8(075.8)

ББК 65.291.21я73

ISBN 978-617-673-187-0

© Коваленко Д. І., Венгер В. В., 2021
© «Видавництво «Центр учбової літератури», 2021

ЗМІСТ

Передмова	3
Програма курсу «Фінанси, гроші та кредит»	5
МОДУЛЬ 1. ТЕОРІЯ ГРОШЕЙ, ГРОШОВОГО ОБІГУ ТА ПРАКТИКА КРЕДИТУВАННЯ.....	17
Тема 1. Сутність і функції грошей	17
1.1. Походження, сутність та концепції виникнення грошей.....	17
1.2. Форми грошей.....	20
1.3. Функції грошей та їхня еволюція.....	29
Практикум.....	35
Тема 2. Грошовий оборот і грошова маса.....	41
2.1. Характеристика і структура грошового обороту	41
2.2. Форми грошового обороту	46
2.3. Грошова маса та її показники.....	50
2.4. Закон грошового обігу.....	55
Практикум.....	59
Тема 3. Грошовий ринок	72
3.1. Суть і структура грошового ринку та механізм його функціонування	72
3.2. Попит і пропозиція грошей. Грошово-кредитний мультиплікатор.....	80
3.3. Характеристика облікового ринку та його особливості.....	89
3.4. Характеристика та операції міжбанківського ринку.....	92
Практикум.....	94
Тема 4. Грошові системи	106
4.1. Поняття та елементи грошової системи.....	106
4.2. Еволюція грошових систем	108
4.3. Форми безготівкових розрахунків.....	112
4.4. Створення грошової системи України.....	117
Практикум.....	119
Тема 5. Інфляція та грошові реформи.....	125
5.1. Інфляція: її сутність, причини, види й типи	125
5.2. Вимірювання інфляції.....	132
5.3. Розвиток та особливості інфляції в Україні	134
5.4. Наслідки інфляції та антиінфляційна політика.....	136
5.5. Грошові реформи та методи їх проведення.....	138
Практикум.....	145
Тема 6. Валютний ринок і валютні системи	155
6.1. Сутність валюти та її конвертованість	155
6.2. Валютний курс і способи його визначення.....	161
6.3. Валютний ринок: суть та основи його функціонування	165
6.4. Валютна система та її розвиток.....	172
6.5. Формування валютної системи України	178
Практикум.....	182

Тема 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.....	191
7.1. Металістична теорія грошей.....	191
7.2. Номіналістична теорія грошей.....	193
7.3. Кількісна теорія грошей.....	195
7.4. Дж. Кейнс і його внесок у кількісну теорію грошей.....	198
7.5. Сучасний монетаризм.....	200
Практикум.....	201
Тема 8. Кредит у ринковій економіці.....	206
8.1. Необхідність та сутність кредиту.....	206
8.2. Роль кредиту в умовах ринкової економіки.....	211
8.3. Функції кредиту.....	212
8.4. Форми та види кредиту.....	214
8.5. Позичковий відсоток, його сутність та основні види.....	222
8.6. Поняття про кредитну систему.....	227
Практикум.....	233
Тема 9. Центральні банки.....	245
9.1. Загальна характеристика центральних банків.....	245
9.2. Функції центральних банків.....	248
9.3. Національний банк України та його функції.....	250
9.4. Грошово-кредитна політика НБУ.....	253
9.5. Валютна політика та роль НБУ в її реалізації.....	258
Практикум.....	263
Тема 10. Комерційні банки та їх основні операції.....	269
10.1. Еволюція та розвиток комерційних банків в Україні.....	269
10.2. Класифікація та характеристика комерційних банків.....	274
10.3. Операції комерційних банків.....	280
10.4. Основні показники ефективності та прибутковості діяльності банку.....	292
Практикум.....	296
МОДУЛЬ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ СФЕР І ЛАНОК ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН ТА МЕТОДІВ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	304
Тема 11. Сутність та функції фінансів.....	304
11.1. Історичні передумови виникнення і розвиток фінансів.....	304
11.2. Моделі фінансових відносин.....	306
11.3. Соціально-економічна сутність та функції фінансів.....	310
Практикум.....	315
Тема 12. Фінансова система України.....	320
12.1. Фінансова система України: поняття, структура та загальна характеристика її сфер і ланок.....	320
12.2. Організаційні основи функціонування фінансової системи України.....	325
12.3. Суть і значення фінансового контролю.....	333
Практикум.....	342
Тема 13. Фінанси підприємницьких структур.....	348
13.1. Суть і функції фінансів підприємств.....	348
13.2. Організаційні основи функціонування фінансів підприємств.....	352
13.3. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і джерела формування.....	356

13.4. Формування фінансових результатів суб'єктів господарювання.....	359
Практикум.....	364
Тема 14. Бюджет і бюджетна система, доходи і видатки державного бюджету	371
14.1. Сутність, значення та функції державного бюджету	371
14.2. Бюджетний устрій та бюджетна система України	374
14.3. Бюджетний процес в Україні	378
14.4. Сутність, джерела формування і класифікація доходів бюджету	381
13.5. Сутність, склад і структура видатків державного бюджету.....	383
14.6. Принципи і форми бюджетного фінансування.....	385
14.7. Бюджетний дефіцит і його вплив на розвиток економіки	387
Практикум.....	392
Тема 15. Податки та податкова система	409
15.1. Економічна сутність і функції податків.....	409
15.2. Елементи системи оподаткування.....	412
15.3. Класифікація податків.....	414
15.4. Податкова політика та податкова система в Україні.....	419
15.5. Характеристика основних податків податкової системи України.....	422
Практикум.....	431
Тема 16. Державний кредит і державний борг	438
16.1. Економічна сутність і роль державного кредиту.....	438
16.2. Форми державного кредиту.....	441
16.3. Класифікація державних позик і джерела їх погашення.....	444
16.4. Державний борг, його формування і обслуговування	446
16.5. Управління державним боргом.....	451
Практикум.....	454
Тема 17. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення	462
17.1. Призначення і роль цільових фондів фінансових ресурсів	462
17.2. Характеристика цільових фондів фінансових ресурсів	465
17.3. Недержавні фінансові фонди	471
Практикум.....	474
Тема 18. Страхування і страховий ринок	483
18.1. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.....	483
18.2. Організаційні форми страхових фондів	488
18.3. Страховий ринок.....	492
18.4. Державне регулювання у сфері страхування.....	496
Практикум.....	498
Тема 19. Міжнародні фінанси	507
19.1. Сутність і призначення міжнародних фінансів	507
19.2. Міжнародні фінансові організації і міжнародні фінансові інституції	510
19.3. Міжнародний фінансовий ринок.....	516
Практикум.....	519
Термінологічний словник.....	526
Орієнтований перелік питань для контролю рівня засвоєння програми курсу дисципліни «Фінанси, Гроші та кредит»	565
Література для підготовки з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит»	569